

СЕКЦІЯ №1

Міський та регіональний розвиток у системі державного управління та місцевого самоврядування.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

О. В. Байструк, студентка 3 курсу будівельного факультету

Л. О. Радіонова, доц., канд. філос. наук, доцент кафедри філософії і політології

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Харків, Україна*

Для збалансованого управління соціальним розвитком на регіональному рівні необхідно орієнтуватися на сукупність суспільних процесів в ході використання ресурсів регіону. Управління соціальним розвитком регіону представляє вид соціального управління, функціонально забезпечує реалізацію потреб розвитку регіонального співтовариства і окремих підсистем [1]. Одна з найважливіших завдань соціального управління полягає у формуванні показників і визначенні факторів соціального розвитку, а також шляхів, методів і способів вирішення соціальної напруги з найменшими втратами [2].

Регіон виступає як соціальна система, в рамках якої за допомогою соціального управління активізуються її основні елементи. Однак соціальне управління регіоном розглядає не тільки регіон як просторово-часову підсистему суспільства, але і його населення як єдність індивідів і груп з їх інтересами і потребами. При цьому враховується соціальний характер керуючого впливу, спрямований на впорядкування відносин, соціальних процесів через досягнення соціальних норм.

В рамках системного підходу зміст соціального управління регіоном можна розуміти як цілеспрямований інтегроване взаємодія різних підсистем для збереження цілісності соціуму регіону як соціальної системи. У соціальному управлінні регіоном особлива роль належить зворотного зв'язку, при якій виникає двосторонність відносин між елементами різного рівня, а соціальна взаємодія формує можливість контролю органів управління. Організація зворотного зв'язку і у відповідь отримання інформації є проявом соціального управління. Отже, взаємодія включає в себе власне дію суб'єкта і результат цієї дії – відповідну реакцію об'єкта впливу, оцінювану по каналу зворотного зв'язку. В результаті формується взаємодія, що дозволяє досягти консенсусу інтересів всіх суб'єктів управління і соціальних груп через процедури зворотного зв'язку і громадського контролю.

Соціальне управління не заперечує значимість економічних основ функціонування суспільства, але розглядає їх як умова для реалізації потреб і інтересів, що є основою визначення мети організаційних і управлінських дій

регіональних органів влади. У зв'язку з цим критерії соціального управління регіоном повинні бути пов'язані з можливістю розвитку населення як ресурсу ефективного функціонування регіону. У той же час розвиток ресурсного потенціалу є неможливим без оцінки соціальної якості, оскільки воно відображає характер включеності в соціальні процеси, усвідомлення населенням своїх можливостей. В контексті сказаного, індикатором соціального управління регіоном і виступає соціальна якість, а також стан окремих його компонентів в регіоні.

Таким чином, сутнісними характеристиками соціального управління одночасно виступають вплив на економічні, соціальні, соціокультурні, технічні процеси, а також взаємодія всіх суб'єктів управління регіоном. Процес взаємодії базується на врахуванні потреб та інтересів членів соціуму, забезпечуючи зв'язок між індивідуальними і соціально-груповими інтересами, покращуючи соціальну якість, як найважливіший індикатор, що визначає оцінку ефективності соціального управління в цілому і умови соціального розвитку регіону, зокрема. Ядром соціального розвитку виступає особистість. А людський капітал, який є найважливішим ресурсом функціонування територіальних соціальних систем, становить сукупність знань, навичок і умінь індивідуумів, тому для ефективного соціального розвитку регіону необхідно їх забезпечення потрібними умовами для розвитку, постійне підвищення якості життя [3].

Аналіз підходів до управління соціальним розвитком дозволяє сформулювати аспекти, які повинні враховуватися при розробці основ управління соціальним розвитком: обов'язкове застосування принципу індивідуалізації, так як потреби можуть бути об'єктивними і суб'єктивними, присутність еволюційного характеру (соціальний розвиток шляхом використання всіх регіональних ресурсів має забезпечувати постійне підвищення якості життя та покращення якісних характеристик населення). Управління соціальним розвитком, в широкому сенсі, означає саме по собі властиве соціальній системі явище, яке забезпечує її якісну специфіку, цілісність, розвиток і відтворення. У вузькому сенсі, таке управління являє собою організований вплив на соціум щодо вдосконалення структури в процесі вироблення і досягнення цілей [2]. Управління соціальним розвитком має багаторівневу структуру, воно визначається як одна з найважливіших функцій сучасної системи державного устрою на різних рівнях її функціонування. Однак воно має бути сформоване і реалізоване не тільки рішеннями центральних органів влади, а й іншими зацікавленими в розвитку суб'єктами регіонального рівня: населенням, представниками бізнесу, некомерційними організаціями, що передбачає вибудовування партнерських відносин між ними. Тому основне завдання органів влади становить формування системи взаємодії суб'єктів управління соціальним розвитком, яка буде сприяти максимальному соціальному та економічному ефекту. Соціальний розвиток кожного регіону не повинно носити відокремлений характер в силу того, що регіональна система є підсистемою держави, яке впливає на напрям і характер розвитку будь-якої

території, що дозволяє розглядати його вплив як первинне, але оптимальність такого впливу мінімальна без урахування подсистемном властивостей. З огляду на цей факт, можна зробити висновок, що реалізація напрямки соціального розвитку стає найважливішим завданням органів влади саме регіонального рівня. О. М. Барбаков в процесі аналізу регіональних складових проводить угруповання різнобічних структур регіону, виділяючи фізико-географічну, етнічну, політико-адміністративну, економічну, соціокультурну, правову, політичну сфери, докладно описуючи кожна з них. Регіон в даному контексті характеризується як цілісна соціальна система, що володіє всіма ознаками соціуму і має єдину структуру, що включає всі перераховані вище сфери, що формують підструктури, при визначальній ролі інститутів влади в організації життя в регіоні. Саме людина, що складається в соціальних спільнотах і вступає у відносини з іншими людьми, є основним суб'єктом і об'єктом управління регіоном [4, с. 99]. У регіональному масштабі управління соціальним розвитком представляється як цілеспрямована діяльність органів управління регіону по реалізації комплексного соціального розвитку регіону, у взаємодії з громадськими інститутами, бізнес-співтовариством і населенням в цілому. Процеси регіоналізації виділяють території з об'єктивними тенденціями розвитку, що концентрують набір умов і факторів процесів соціального розвитку.

Специфіка самого регіону важлива для формування пріоритетів розвитку і полягає у виділенні факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Управління соціальним розвитком повинно бути орієнтоване на дотримання прав і поліпшення якості життя населення, на створення комфортних умов регіонального розвитку. Крім цього, воно має передбачати спрямованість на всіх членів суспільства, але, в той же час, бути орієнтованим на кожного індивідуума, що можливо тільки при обліку індивідуальних особливостей різних соціальних груп. Управління соціальним розвитком включає в себе стадії соціального прогнозування, проектування, планування, регулювання і безпосереднього керівництва соціальними процесами. Для успішного управління соціальним розвитком регіону потрібно інтегративну узгодження всіх видів прогнозів, сценаріїв і програм розвитку території. Соціальний розвиток проходить як єдиний процес, тому в ході його аналізу ставляться завдання виявлення тих управлінських імпульсів, механізмів і технологій, які дієві для кожного конкретного елемента системи управління. Мета системи управління соціальним розвитком визначається відповідно до соціальною політикою держави – створення умов, що забезпечують вільний розвиток і гідне життя людей. Для досягнення даної мети повинен застосовуватися системний підхід.

Література

1. Радіонова Л. О. Парсипативна модель управління малим містом і теорія поколінь / Г. В. Стадник, Л. О. Радіонова // Східна Європа: економіка, бізнес та

управління. 2019. № 3 (20). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/20-2019-ukr> (дата звернення: 04. 11. 2020).

2. Радіонова Л. О. Модель управління малим містом України: виклики сучасності [Електронний ресурс] / Г. В. Стадник, Л. О. Радіонова // Інфраструктура ринку. 2019. № 28. URL: <http://www.market-infr.od.ua/28-2019> (дата звернення: 04. 11. 2020).

3. Радіонова Л. О. Мале місто в регіональному розвитку / Л. О. Радіонова // Розвиток соціальної інфраструктури регіонів в умовах євроінтеграції: економіко-правові аспекти: матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. С. 30 – 33.

4. Барбаков О. М. Регион как объект управления // СОЦИС. № 7. 2002. С. 96-100.

СОЦІАЛЬНІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ МІСТА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Балафендієва Х. З. студентка 2 курсу Будівельного факультету

Радіонова Л. О. канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри філософії і політології

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

Стратегія розвитку України – Євроінтеграція. І щоб не помилитись в тактиці цього курсу, варто дослідити зміни, які очікують українське суспільство, і вже відбуваються у ньому. Найбільш доцільним є аналіз їх в аспекті міста і людини міста [1]. Бо, як відомо, однією з ознак глобалізації є посилення регіональної влади, тобто зміни в одному місті викликають зміни всієї глобальної системи, а система в свою чергу впливає на місто. До того ж місто – складна соціокультурна система, що кодує і транслює зміст урбанізованих форм життя і найбільш красномовно виказує тенденції в суспільстві.

Питанням стабільного розвитку міста і питанням, пов'язаним з розвитком людини в рамках міста, як головної складової міської системи, приділяється найбільша увага в освітніх програмах Болонського процесу і Єдиного освітнього простору. З даних питань постійно проводяться моніторинги і дослідження.

Сучасні зміни в місті – це перш за все зміни людини і її образу життя. Як змінюється в періоди історичних переходів світогляд людини, суспільства? Відповідь на це питання треба починати з дослідження місця людини в суспільстві постмодерну, перехід до якого саме зараз і відбувається в Україні.